

QAFAR CƏFƏRLİ
AYB Lənkəran Zona Bölməsinin sədri

BİR ÖMRÜN FƏSİLLƏRİ

(hekayə)

Qışın oğlan çağı olmasına baxmayaraq havanın mülayim keçməsi, üstəlik də bazar günü olması son bir ayda gəzməyə çıxmaq barədə az-yaşlı oğluma verdim sözə əməl etməkdən başqa bir yol qoymamışdı. Günorta yeməyindən sonra "VAZ-06" modelli jiquli maşınım ilə ailəvi yola düzəldik. Əhmədliyədən dəniz kənarı bulvara gəlməyimiz təxminən yarım saata kimi çəkdi. Hökumət evinin qarşısında maşını birtərəfli verib saxladım. Həyat yoldaşım Səmayə iki həftədən sonra iki yaş tamam olacaq oğlum Altayın, mən isə altı yaşlı qızım Nurayın əlindən tutub bulvarda gəzməyə başladım. Əyinin başımız, ən əsası isə ayaqqabılarımız isti və rahat idi. Yerdə təxminən 4-5 sm hündürlüyündə qar olduğundan ayaqqabımız qarın üstündə asfalt qədər gedib çıxan dərin bir iz qoyurdu. Uşaqlarla bahəm biz böyükər də çevrilib bu izlərə maraqla baxırıq. Bulvarda iki-bir, üç-bir gözən cavan qız-oğlanlara, orta yaşlı və ahiil insanlara, bizim kimi ailəvi gəzintiyyə çıxanlara da rast gəlirdik. Evdən çıxanda uşaqları kukla teatrına aparmağa söz verdimdən ora tərəf istiqamət götürmüşdük. Qızımın uşaq ağı ilə ard-arda verdiyi böyükər üçün qərüb hesab olunabiləcək suallara birtəhər cavab verməklə canımı qurtarmağa çalışırdım. Növbəti sual üstündə baş sındırırdım ki, qarşıdan eynilə bizim kimi yanlarında iki uşaq olan cavan bir kişi ilə qadının gəldiyini gördüm. Yaxınlaşanda birdən sanki ayaqlarım yerə mışlandı. Məni dalınca darta qı-

zımın səsinə oğlum və anası dönüb maraqla bizə baxdılar. Mənimlə üz-üzə gələn isə uşaqılıq dostum Rasim idi. Xanımların və uşaqların təəccüb dolu baxışları altında biz qucaqlaşdıq görüşdük. Ətrafdakı taxta skamyalarda oturmaq mümkün olmadığından elə ayaqüstəcə hal-əhval tutduq. Bu təsadüfi görüş hər ikimiz üçün gözənilməz olduğundan sual-cavablarımız bitmək bilmirdi. Əvvəlcə xanımlarımızı və uşaqlarımızı tanış etdik, sonra bir-birimizin toyunda iştirak edə bilməməyimizə təəssüfləndik. Rasimin toyu olanda Bakıda Universitetdə dövlət imtahanı verdiyimi, mən evlənəndə isə Rasimin ailəsi ilə Belorusiyada yaşadığını xatırladıq. Rasim toydan sonra həyat yoldaşı ilə hərbi xidmətdə olduğu Minsk şəhərinə gətməsindən və uzun illər orda yaşamasından, bir ilə yaxındı ki, ailəsi ilə Bakıya köçməsindən və həmin vaxtdan Badamda kirayədə qalmasından, orada xırda bir market icarəyə götürüb işlətməsindən danışdı. Mən isə Bakıda çoxmərtəbəli binaların tikilməyə başlanıldığı son beş ildə təcrübəli mühəndis kimi özəl tikinti şirkətlərin birində işlədiyim barədə ona məlumat verdim.

Köhnə dostumun özünün və ailəsinin üst-başından, təhər-tövründən sadə bir həyat sürmələrini hiss etmək elə də çətin deyildi. Amma ailədəki səmimiyyət, mehribançılıq, aralarındakı xoş ünsiyyət də o dəqiqə gözə çarpırdı və bu mənim çox xoşuma gəldi. Bütün bunlar dostumun xoş-

bəxt həyat sürməsindən xəbər verirdi. Ev ünvanlarını və telefon nömrələrini paylaşib ayrıldıq və razılaşdıq ki, tez-tez zəngləşək, heç olmasa ayda iki-üç dəfə ailəvi görüşək.

* * *

Yaz fəslinin ikinci ayının ilk gecəsi idi. Təbiətin nəzənin gəlin kimi bəzənib-düzəndiyi, gözəlliyə qər q olduğu bu gündə şirkətin prezidenti bizi ad gününə "Qurd qapısı" restoranına yığmışdı. Mən də məclisə dəvət olunmuşdum. Badələr bir-birini əvəz etdikcə məclis daha da qızıışırdı. İçkiyə çox meyilli olmasam da prezidentin şərəfinə qaldırılan ilk iki badəni axırada içmək məcburiyyətində qaldım. Növbəti sağlıq başlanmamışdan əvvəl siqaret çəkmək üçün çölə çıxdım. Siqaretə bir-iki qullab vurmuşdum ki, restoranın VIP nömrələrinin birindən bir qadının, arxasınca bir kişinin çıxdığını gördüm. Yerləşərindən hər ikisinin içkili olmaları o dəqiqə bilirdi. Kişi qadının qoluna girib onu çıxışda dayanan qara rəngli dördgöz mercedesə tərəf aparırdı. Mən çardağın tinində, nisbətən qaranlıq yerdə durmuşdum. Ətrafı günəş kimi nura qər q eden lampaların gur işığında qadının əynində dəyəri bir neçə min manatla ölçülə biləcək bahalı brend geyimlərinə və on qat o məbləğdə daş-qaşın, zinət əşyalarının olduğunu fərqləndirirdim. Kişinin əyin-başı da ondan geri qalmazdı. Onlar mənə yaxınlaşdıqda təəccübdən yerimdə donub qaldım, barmaqlarımın arasındakı yarımçıq siqaret yerə düşdü. Əvvəl gözlərimə inanmadım, bütün diqqətimlə baxanda gördüm ki, qadının qoluna giren Rasimdir. Yanımdan keçəndə qaranlığa tərəf qısıldım. Onları maşının yanında bir cavan oğlan qarşıladı. Həmin oğlan tez maşının arxa qapısını açdı, qadın maşına oturandan sonra qapını örtüb cəld sükan arxasına keçdi, maşın bir göz qırpmında qaranlıqda yox oldu. Rasim isə ləngər vura-vura mənə tərəf gəlirdi. Yadıma düşdü ki, son görüşümüzdən keçən bir neçə ay ərzində onunla cəmi üç dəfə telefonla danışmışdım. Əslində hər dəfə mən ona zəng vurmuşdum və hər üç dəfədə Rasim başının bərk qarışıq olduğunu, bir neçə günə zəng edib görüşəcəyi vədi ilə mənə yola vermişdi.

Tez onun qarşısına çıxdım. Rasim məni görəndə kimi boynuma sarılıb hırıldamağa başladı:

-Ay qardaş, səni xoş gördük! Sən hara, buralar hara?

-Ad günü məclisinə gəlmişəm. Bəs sən?

-Mən? Mən öz keyfimdəyəm. Özün görürsən də, insan kimi yaşamağa başlamışam.

-Hə, görürəm keyfin kökdür. Yaxşı evdə-əşikdə nə var, nə yox? Gülnar, uşaqlar necədir?

-Əşi, necə olarlar? Naza ilə tanış olandan sonra Gülnarı öz xahişi ilə uşaqlarla birlikdə aparıb qoymuşam rayonda, qaynanamın yanında. Ayda bir dəfə onların pul-parasını, yemək-içməklərini göndərirəm. Keyfləri kök, damaqları da ki, çağ. Onlara daha nə lazımdır ki? Düzdür, arvad əvvəllər bir az hay-küy elədi, sonra səsini kəsib oturdu yerində, - deyib yenə şit-şit gülməyə başladı.

-Yaxşı, bu Naza dediyin kimdi belə? - Hiddətimi gizlətməyə çalışırdım.

Rasim ətrafa boylanıb mənə bir az da yaxınlaşdı və astadan:

-Naza ilə dörd ay əvvəl şəhərdə barda təsadüfən tanış olmuşam. Həmin gün onun xərcini mən çəkdim, dörd aydır ki, o mənimdə. Yeddi-cəkkiz dəfə ərdə olub, sonuncu əri də hələlik mənəm, - deyib ucadan güldü, sonra yenə astadan sözüünə davam etdi. - Atası böyük vəzifədə işləyir, pullu-paralı kişidir. Arvadından boşansa da qızını prinsesa kimi saxlayır. Naza öz də yeyib-içən, əliaçıq qızıdır. Bax, barmağımdakı bu üzüyün qiyməti iki min dollardır, ad günümə hədiyyə edib. Nə isə, günümü xoş keçirirəm, mənə daha nə lazımdır? Bir də ki, hamarın fahişəsini özümə arvad edən deyiləmi ki? Hələlik gəzib-dolanıram, bir az fırdad başını buraxaram. Yaxşı, məni bağışla, dostlar məni gözləyir, sonra zəngləşərik.

Rasim cavabımı gözləmədən ayaqları dolaşdolaşa məndən aralandı. Bir az əvvəl çıxdığı otağa girib qapını örtənə kimi baxışlarımla onu müşayiət etdim.

* * *

Yayın nəfəs kəsən istisindən uzaqlaşdı ruha dinclik gətirən meşə gəzintisi, dəniz çimərliyinə istirahət, sərin bulaq üstü yemək-içmək məclisi son illər əlçatmaz arzularım siyahısına

daxil olmuşdu. Bəlkə bu səbəbdən idi ki, yayda çox darıxırdım. Qızmar yay günündə, asfaltın belə mum kimi əridiyi günəş altında Bakı küçələrində maşınla yol getmək, xüsusən də tıxacda ilişib qalmaq isə heç arzulamadığım bir iş idi. Maşının kondisionerinin ətrafa yaydığı sərin hava belə əsəblərimə toxunurdu. Yəqin buna görə idi ki, şirkətin "Nissan" markalı xidməti maşını təzə "İnturist" in qarşısında dayanan kimi özümü çölə atdım. Əlindəki dəsmalla alnımın terini silib dərinə nəfəs aldım. Çöldəki yüngül meh adama azacıq da olsa bir sərinlik gətirirdi. Tələsik qolumdakı saata baxdım, vaxtın 08.55 dəqiqəni göstərməsindən rahatlandım. Sürücüyə: "Qonağı götürüb gəlirəm", - dedim və mehmanxananın giriş qapısına tərəf yönəldim. Qəfil nəzərlərim beş-altı metr kənarda qara rəngli mercedesin yan şüşələrini silən cavan kişiye sataşdı. Bu o idi - mənim köhnə dostum Rasim... Məni görcək üzünü yana çevirib əlindəki əskini şüşəyə daha tez-tez sürtməyə başladı. Asta addımlarla ona yaxınlaşıb salam verdim. Rasim diksinibmiş kimi təəcüblü baxışlarla ətrafa boyladı və: "Sən burda nə gəzirsən?" - deyib bir qədər könlülsüz, amma xəfif təbəssümlə əlini mənə uzatdı. Mən də eyni təbəssümlə əl verib görüşdüm.

-Türkiyədən mühəndis qonağımız var, onu aparmağa gəlmişəm. Sən necəsən, uşaqlar necədir?

Rasim tutuldu, əlləri yanına düşdü, üzünü sanki qara buludlar örtüdü. Haçandan-haçana könlülsüz halda cavab verdi:

-Bir neçə aydır xəbərim yoxdur. Bilirsən, Zəfər, iş elə gətirdi ki, mən Naza ilə evləndim, ailə qurdum. Naza indi bizneslə məşğul olur. Bir neçə ay əvvəl tanış olduğu iranlı ilə biznes qururlar. İranlı arvadı ilə beş gündür ki, Bakıdadır, elə bu mehmanxanada qalırlar. Hər gün Nazanı bura gətirirəm, iranlı ilə bir yerdə planlar qurur, ölçüb-biçirlər. Deyəsən, böyük obyektlər tikəcəklər, yaxşı pullar olacaq. Naza iki saat olar ki, yuxarıdadır, indilərdə düşməlidir.

Mən bir kəlmə belə danışmadan Rasimdən ayrılıb mehmanxananın giriş qapısından içəri keçdim. Qonağımız 6-cı mərtəbin 18-ci otağında qalırdı. Mərtəbənin növbətcisinə gəlişimin məq-

sədini deyib onun göstərdiyi istiqamətdə, uzun dəhliz boyu getməyə başladım. Qapıların üstünə baxa-baxa birinin yanında dayandım. Qapını döyüb içəri keçəndə gördüyüm mənzərədən yerimdə quruyub qaldım. İki nəfərlik taxtda anadangəlmə lüt bir qadın addım səsindən hürkmüş halda tələsik adyali başına çəkdi. Yanında uzanmış, elə eynən onun kimi lüt-madərzaq saqqallı kişi: "Baba, sizə kim lazımdı?" - deyib tələm-tələsik çılpaq ayaqlarını adyalla örtüdü. Mən tələsik: "Bağışlayın, bağışlayın!" - deyib göz qırpmında otaqdan çıxdım. Qapının üstündəki 13 rəqəmindəki 3 rəqəmi 8-ə oxşadığından qapını səhv saldığımı anladım. Amma gördüklərim məni daha artıq şoka salmışdı. Bu, Naza idi! Bəli, bəli! "Qurd qapısı" restoranında gördüyüm Naza, imkanlı kişinin 7-8 dəfə ərdə olan, indi isə uşaqlıq dostum Rasimin halal-hümbət arvadı Naza! O qədər sarsılmışdım ki, 5-6 metrlik məsafəni, bəlkə də 10-15 dəqiqəyə gedə bildim. Başım-beynim özümdə deyildi, ayaqlarım bir-birinə dolaşırdı. Nəhayət, 18-ci otağın qapısı önündə dayandım, qapını döysəm də açmağa macal tapmadım. Qonağımız geyinmiş-keçinmiş halda qapını özünü açdı. Mən tez özümü ələ alıb gecikdiyim üçün üzrxahlıq etdim, qonaq təbəssümlə cavab verdi. Biz aşağı düşəndə Rasim maşının yanında var-gəl edirdi. Maşına oturan kimi cibimdən mobil telefonu çıxartdım, çətinliklə də olsa Rasimin adını tapıb siyahıdan sildim.

* * *

Payız haqqında uzun illər öz düşüncələrimə olub. Kənardan kədərli, qəm-qüssəli, bir az da qaşqabaqlı olduğunu fikirləşmişəm. Sanki son günlərini yaşayan, saralıb-solmuş ana təbiətdən ətrafa bir hüzn, nisgil səpələndiyini yəqin etmişəm. Bütün bəd və üzgün fikirlərim məhz payızda doğulmasına ürəyimdə inanmışam. Yeddi il əvvəl bir payız günündə isə bu inamım yerlə-yeksan oldu. Mənə ata kimi müqəddəs bir ad bəxş edən, həm də çiynimə dağ boyda bir məsuliyyət yükləyən qızım Nuray dünyaya gəldi.

Nurayın ad gününü söz verdim ki, restoranı qeyd etdik. Yeyib-içib, deyib-gülüb şənləndəndən sonra şəhəri gəzməyə çıxdıq. Şəhərin

Xəzan

mərkəzini gözib dolandıqdan sonra dənizkənarı bulvara gəldik. Səhər yağış yağdığından hava sakit və saf idi. Gəzişə-gəzişə təmiz havadan udub sevinclə ətrafı seyr edirdik. Bulvardakı ağacların artıq rəngini dəyişmiş yarpaqları göz oxşayırdı - sarı, narıncı, qəhvəyi. Hələ yerə tökülmüşləri! Lap rəngarəng bir xalını xatırladırdı. Nurayın xoşbəxt görünməsi bizə də sevinc bəxş edirdi. Həmişə olduğu kimi Nuray mənimlə, Altay isə anası ilə yanaşı gedirdi. Hər şey üreyimizcə idi. Kukla teatrında bir tamaşaya baxmağı da bugünkü tədbirlər planının son bəndi kimi qabaqcadan nəzərdə tutmuşduq. Tamaşanın başlamağına yarım saata qədər vaxt qalırdı. Teatr binasına tərəf dönəndə kənardakı taxta skamyada oturan nimdaş plaşlı bir kişi diqqətimi çəkdi. Bir anlıq dayandım, diqqətlə həmin şəxsə baxdım. Nurayın qolundan darta-darta: "Ata, nə oldu, niyə dayandın?" - deməsinə həyat yoldaşım və Altay geri çevrilib bizə baxdılar. Mən tez aşağı öyilib: "Yorulmuşam da, ay şeytan!" - deyib qızımın üzündən öpdüm. Bizdən bir neçə addım irəlində olan həyat yoldaşım Səmayəyə yaxınlaşıb xahiş etdim ki, uşaqlarla teatra gedib bilet alsın və mən orda gözləsinlər. Səmayə xasiyyətimə beləld olduğundan bir kəlmə söz soruşmadan başını tərpətməklə kifayətləndi və uşaqların qolundan tutub uzaqlaşdı. Mən geri çevrilib həmin skamyaya yaxınlaşdım. Oturacağın üstünə tökülmüş sarı yarpaqları əlimlə təmizləyib nimdaş plaşlı kişinin yanında oturdum. Bəli, düz bilmişiz - bu, yenə o, idi, mənim uşaqlıq dostum Rasim. Yanında oturub dinməz-söyləməz ona baxırdım. O isə heç nə ifadə eləməyən sönük baxışlarla mənə ani bir nəzər salıb yenidən məchul bir nöqtəyə baxmaqda davam elədi. Mən nə soruşacağıma qərar vermə bilmədiyimdən susmuşdum. Küləyin asta viyılısından başqa bir səs eşidilmirdi. Sükutu elə Rasimin özü pozdu:

-Naza murdar əski kimi məni çölə atdı. Hər şeyimi əlimdən aldı, olan-qalanımı da mənə xərcletdirdi. İndi küçə iti kimi daldalanmağa yer axtarıram, dost-tanışın 3-5 manatıyla dolanıram. Üç ay əvvəl anası öləndən sonra Gülnar rayondakı evi satıb Bakıya köçüb, deyilənə görə, hansı xəstəxanadasa tibb bacısı işləyir, amma harada yaşa-

dığını və işlədiyini bilmirəm. Son dəfə rayonda olanda Gülnar apardığım ərzağı götürməkdən imtina etdiyi üçün ərzaqları həyətdə tullayıb çıxıb getməyimi heç cür özümə bağışlaya bilmirəm. Görüşüb söhbət etməyə üzüm də qalmayıb.

Rasimin dodaqları titrədi, göz yaşları yağış damcıları kimi üzündəki yarı ağarmış tüklərin üstü ilə çənəsinə doğru tökülürdü. Simasında bozumtul bir kölgə, əlləri plaşının cibində, meyid rəngli sifətində heç bir ifadə yox, nuru azalmış gözləri də məchul bir nöqtəyə zillənməkdə idi. Kənardan baxan bu adamın quruyub qaxaca dönmüş bir müqəvvə olduğunu zənn edərdilər. Dözməyib nəzərlərini ondan çəkdim. Bu arada onun peşmanlıq dolu sönük səsini eşitdim:

-Heç kimin günahı yoxdur, özüm bu həyatı seçdim... Zəfər, burda görüşməyimiz yadına düşür? Hər ikimiz ailəmişlə idik. Necə də xoşbəxt olmuşam, heyif ki, qədrini bilməmişəm. İndi mən hər gün səhərdən axşama kimi buraları gəzirəm. Bütün günü Gülnarın, balalarımın burda qalmış ayaq izlərini, nəfəslərini axtarıram. Bakının bu qəddar, zalım küləyi də onların bütün izlərini, nəfəslərini silib-süpürüb, bunu da mənə çox görüb. Özümə təskinlik verirəm ki, bəlkə nə vaxtsa burda Gülnarla, balalarım ilə rastlaşaram. Bax onda dizin-dizin onlara tərəf sürünüb əfv etmələrini diləyərəm.

Danışa-danışa əvvəlcə səsi, sonra çiyinləri titrədi. Daha sonra bütün bədəni əsməyə başladı. Onun ürək parçalayan səslə ağlaması yoldan keçənlərin diqqətini çəkirdi, amma heç kim yaxınlaşmağa cürət etmirdi. Mən bərk kövrəlsəm də bunu ona sezdirməməyə çalışırdım. Üzgün dəqiqələr bir-birini əvəz edirdi. Birdən ailemin məni gözlədiklərini xatırladım. Qeyri-iradi köks ötürüb bir kəlmə belə demədən ayağa durdum, əslində deməyə heç sözüm də qalmamışdı. Əlimi cibimə atanda əlli manatlıq çıxdı. Pulu onun ovçuna basıb xudafizləşmədən, görüşmədən ordan uzaqlaşdım. Teatr binasına çatanda arxaya dönüb ona baxdım. Altında oturduğu iri ağacın saralıb-solmuş yarpaqları üstünə tökülməkdə idi.

Külək güclənmişdi... Deyəsən, yenə yağacaqdı...

Bakı, 6-8 mart 2018-ci il